

**КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС, АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І
ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ ПРАВО І ПРОЦЕС. МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО.
СУДОУСТРІЙ, ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА**

УДК 342.1

DOI: 10.33098/2078-6670.2022.14.26.73-81.

**ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНСЬКОЇ
ДАЛЕКОСХІДНОЇ РЕСПУБЛІКИ**

Гуменюк Віталій Васильович,

заслужений юрист України, кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії
та історії держави і права ВНЗ «Університет економіки та права "КРОК"»,

вул. Табірна, 30-32, м. Київ, 03113, Україна,

e-mail: gumenyuk_vitaliy@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8562-4389>

Мета. Метою роботи є уточнення відомих раниш, але недостатньо досліджених, виявлення нових фактів, поглиблення вивчення знань про Зелений Клин, аналіз реального стану предмета дослідження.

Методика. Методика включає аналіз теоретичної та джерельної бази з подальшим узагальненням і формулюванням відповідних висновків та рекомендацій. З огляду на міждисциплінарність проблеми, в роботі використано комплекс загальнонаукових, спеціально-юридичних, спеціально-історичних та філософських методів і підходів, а також принципів об'єктивності, історизму, системності і всебічності.

Результати. В процесі дослідження визначено, що Українська Далекосхідна Республіка (як прийнято вважати, Зелена Україна або Зелений Клин) мала вражаючу за загальною площею територію, що більша за територію сучасної України щонайменше у півтора рази. У статті досліджуються загальні відомості про територію, загальну площу, кордони та сполучення Зеленого Клину, яке складалось з ґрунтових, водних (річкових і морських), залізничних шляхів. **Наукова новизна.** В процесі дослідження встановлено, що неабияк актуалізують дослідження та висвітлення питання державотворення Українського народу минулого століття на тлі подій, які відбулися з 2014 року, а саме: анексія Автономної Республіки Крим, військове вторгнення на Східну Україну, а також повномасштабне військове вторгнення 24 лютого 2022 року на сучасну суверенну і незалежну, демократичну, соціальну, правову державу Україну, що є прикладами російських експансіоністських амбіцій та імперіалістичної політики. Як наслідок сьогодні Український народ стає на захист демократичних цінностей, європейського шляху розвитку, територіальної цілісності та державного суверенітету України. Одним з етапів державотворення Українського народу є утворення Української Далекосхідної Республіки, яке тривало з 1917 року по 1922 рік, а відтак потрібно асимілювати державотворення Українського народу на тлі новітніх подій.

Практична значимість. Результати дослідження може бути використано центральними, регіональними та місцевими органами державної влади у формуванні діаспориальної політики під час вирішення культурних, мовних, юридичних та освітніх потреб, а також у розробленні програм історичного розвитку Українського народу в середовищі української діаспори та на території сучасної України.

Ключові слова: територія, загальна площа, кордони та сполучення, водні (річкові та морські), залізничні та ґрунтові шляхи.

Vitaliy Gumenyuk,

Honored Lawyer of Ukraine, PhD in Law,

Associate Professor of Theory and History of State and Law University of Economics
and Law «KROK», st. Tabirna, 30-32, Kyiv, Ukraine, 03113

e-mail: gumenyuk_vitaliy@ukr.net

GENERAL INFORMATION ABOUT THE TERRITORY OF THE UKRAINIAN FAR EASTERN REPUBLIC

Purpose. The purpose of the article is to clarify previously known but insufficiently researched facts, to discover new facts, to deepen the study of knowledge about the Green Wedge, to analyze the real state of the subject of research. **Methodology.** The methodology includes the analysis of the theoretical and source base with further generalization and formulation of relevant conclusions and recommendations. Given the interdisciplinary nature of the problem, the work uses a complex of general scientific, special legal, special historical and philosophical methods and approaches, as well as the principles of objectivity, historicism, systematicity and comprehensiveness. **The results.** In the process of research, it was recognized that the Ukrainian Far Eastern Republic (as it is commonly believed, Green Ukraine or Green Wedge) had an impressive total area, which is at least one and a half times larger than the territory of modern Ukraine. The article examines general information about the territory, total area, borders and connections of the Green Wedge, which consisted of land, water (river and sea), railway routes. **Originality.** In the course of the research, it was established that the research and coverage of the issue of the state formation of the Ukrainian people of the last century against the background of the events that took place since 2014, namely: the annexation of the Autonomous Republic of Crimea, the military invasion of Eastern Ukraine, as well as the full-scale military invasion on February 24, 2022, are quite relevant to the modern sovereign and independent, democratic, social, legal state of Ukraine, which are examples of Russian expansionist ambitions and imperialist policies. As a result, today the Ukrainian people stand in defense of democratic values, the European path of development, territorial integrity and state sovereignty of Ukraine. One of the stages of state formation of the Ukrainian people is the formation of the Ukrainian Far Eastern Republic, which lasted from 1917 to 1922, and therefore it is necessary to assimilate the state formation of the Ukrainian people against the background of recent events. **Practical significance.** The results of the study can be used by central, regional and local state authorities in the formation of diaspora policy while addressing cultural, linguistic, legal and educational needs, as well as in the development of programs for the historical development of the Ukrainian people in the environment of the Ukrainian diaspora and on the territory of modern Ukraine.

Key words: territory, total area, borders and connections, water (river and sea), railways and dirt roads.

Постановка проблеми. Враховуючи події, які відбулися з 2014 року, а саме: анексія Автономної Республіки Крим, військове вторгнення на Східну Україну, а також повномасштабне військове вторгнення 24 лютого 2022 року на сучасну суверенну і незалежну, демократичну, соціальну, правову державу Україну, проблемою є ознаки російських експансіоністських амбіцій та імперіалістичної політики. Відтак необхідно актуалізувати дослідження та висвітлення питання державотворення Українського народу минулого століття, який наразі стає на захист демократичних цінностей, європейського шляху розвитку, територіальної цілісності та державного суверенітету України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченню знань про Зелений Клин та феномен українського національного руху, що існував на Далекому Сході у 1917-1922 роках та став результатом національної самоорганізації місцевого українського населення, у своїх наукових публікаціях приділяли увагу українські на зарубіжні науковці: І. І. Шимонович, І. Світ, П. Беркут, В. Кийович, В. Кабузан, Т. Олесюк, А. А. Попок, Ф. Заставний, В. Черномаз, І. Нам, О. Мицюк, І. Багрянний, Ф. Ф. Буссе, П. Ф. Унтербергер, А. А. Кауфман, А. А. Меньшиков, М. Марунчак та інші

Постановка завдання. Асимілювати один з етапів державотворення Українського народу, а саме: утворення Української Далекосхідної Республіки, яке тривало з 1917 року по 1922 рік, на тлі новітніх подій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Україна та Український народ мають багатовікову історію, тому її державотворення, започатковане ще до часів

виникнення Київської Русі, не припиняється впродовж усієї історії Українського народу, що відбувається навіть за умови приєднання українських земель, як адміністративно-територіальних суб'єктів, до складу інших держав і триває на сучасному етапі.

Поняття «державотворення» є порівняно новою науковою категорією, яка досить швидко увійшла до офіційної та наукової лексики. Прийнято вважати, що в широкий науковий обіг поняття «державотворення» (англ. State-building) у 1975 році ввів американський вчений Чарльз Тіллі, який вжив його на позначення еволюційного процесу утвердження державності на прикладі країн Західної Європи. На думку Чарльза Тіллі, ключовим чинником, який сприяв появі та розвитку західноєвропейських держав, стало постійне ведення війн в Європі, а тому у громадян виникла потреба в організованій силі, яка могла б їх захистити. Такою організованою силою для громадян, зрештою, й стала держава, а тривалий процес щодо її утвердження було позначено поняттям «державотворення» [1].

Так, одним з етапів державотворення Українського народу є утворення Української Далекосхідної Республіки або, як прийнято вважати, Зеленої України або Зеленого Клину, яке тривало з 1917 року по 1922 рік.

Зелена Україна – українська історична назва терену Далекého Сходу РФ, поширена в 1920-40-х в публіцистиці східної гілки українських еміграції (на території Китаю). Тотожна з широким розумінням назви Зелений Клин [2–7].

Назва території «Зелений Клин» історично вважається українською. З деяких джерел назва «Клин» походить від форми території, але в інших джерелах назва «Клин» походить з української назви землі, наділу або території (незалежно від призначення: проживання, колонізації тощо).

Зелений Клин – українська історична назва південної частини Далекého Сходу РФ, що охоплювала території Приморщини та Амурщини (сучасні Приморський, Хабаровський краї, Амурська область та Єврейська автономна область РФ), на межі XIX–XX століть компактно заселені українськими переселенцями. Первісно ця назва стосувалася південної частини Приморської області – Південно-Усурійського краю, що частково збігалася з територією сучасного Приморського краю РФ. Пізніше вона поширювалася на всю територію півдня Далекého Сходу включно з Амурщиною. Інколи вживалася стосовно до всієї території Далекého Сходу включно з Сахаліном, Камчаткою та Охотським узбережжям. Походження цієї назви пов'язується з буйно-зеленим кольором місцевої рослинності, який надає забарвлення цілому краю, а також географічним положенням Південно-Усурійського краю, що «клином» утиснувся поміж Китаєм та Японським морем. Крім того, слово «клин» вживається у значенні певної частини земного обшару (земельний клин). Подібні назви відповідно застосовувалися до інших регіонів компактного поселення українців на колонізованих ними територіях поза межами етнічних земель, а саме: Малиновий Клин – Кубань, Жовтий Клин – Надволжя, Сірий Клин – південь Західного Сибіру та північ Казахстану [8–18].

За словами одного із організаторів українського національно-культурного й громадського життя на Зеленому Клині, українського громадського і політичного діяча на Далекому Сході Юрія Глушка (псевдонім – Мова; 1882-1942) назва Зелений Клин з'явилася в кінці XIX столітті завдяки масовій еміграції українців на південь далекосхідного регіону і витіснила іншу українську назву цього регіону – Закитайщина [19].

Вагомий внесок щодо асиміляції масштабності терену Української Далекосхідної Республіки (Зеленого Клину) зробив професор Шимонович Іоанікій Іванович ще у 1924 році [20, с. 307-322].

Отже, зупинімося докладніше на наукову роботу Шимоновича І.І. «Зелений Клин – Нова Україна», у якій висвітлюється економіко-географічна розвідка про українські колонії на Зеленому Клині (Приморщині).

Так, І. Шимонович зазначив, що до території Української Далекосхідної Республіки (Зеленого Клину) належали: Амурська область та Усурійськ-Приморський край (уся південна частина Приморської області з Південно-Усурійським, Усурійським, Хабаровським та Удським округами). Інша частина Приморської області не відносилася до території Української Далекосхідної Республіки (Зеленого Клину), оскільки не заселений українцями. До таких територій Приморської області належали: Охотсько-Камчатський край з округами: Охотським, Гіжігінським, Петропавловським (Камчатський півострів), Анадирським (Чукотські землі) та острів Сахалін.

Загальна площа території Української Далекосхідної Республіки (Зеленого Клину) становила 1 008 000 кв. км (Амурська область – 449 600 кв. км та Усурійськ-Приморський край – 569 500 кв. км). Для порівняння загальна площа української території в Європі на той час становила 905 000 кв. км, що приблизно на 300 000 кв. км більша від загальної площі сучасної України, території якої закріплені Конституцією України (стаття 133 Основного Закону України) [21].

Кордони Української Далекосхідної Республіки (Зеленого Клину) виглядали таким чином:

- на сході: Японське море, Татарський пролив та Охотське море;
- на заході: адміністративний кордон між Амурською та Забайкальською областями;
- на півдні: річки Амур і Усурі та Японське море;
- на півночі: Становий хребет (гори) або адміністративний кордон між Амурською і Якутською областями, у бік сходу адміністративний кордон між Удським та Охотським округом аж до Охотського моря.

Сполучення в Українській Далекосхідній республіці (Зеленому Клині) складалось з водних (річкових і морських), залізничних та ґрунтових шляхів.

Головним залізничним шляхом був, як тоді називали, великий європейсько-азійський шлях, а саме: Мадрид (Іспанія) – Владивосток (Зелений Клин), який був продовженням великого Сибірського шляху. Він проходив по лівому березі річки Амура через головне місто Амурської області – Благовещенськ, а потім через головне місто Приморщини – місто Хабаровськ, звідки вже переходить через річку Амур та йшов по правому березі річки Усурі через Микольськ-Усурійськ та до порту міста Владивостока. Другим важним залізничним шляхом був Владивосток-Пекін, який починався від Микольськ-Усурійська та прямував до Маньчжурії, а саме: до головного міста Харбіна. Саме з цього місця розходилися у дві протилежні сторони. Так, один шлях йшов на захід через станцію Маньчжурія та з'єднувався з Сибірською лінією, а другий – на схід до міста Порт-Артура на Жовтому морі від станції Мукден, де була окрема лінія до міста Пекіну, звідки з'єднувався з усіма залізницями Китайської держави. Відтак залізничні шляхи Української Далекосхідної Республіки (Зеленого Клину) поєднували його з усім культурним світом.

Слід зазначити, що вдалим та вкрай необхідним сполученням Української Далекосхідної Республіки (Зеленого Клину) були водні (річні і морські) шляхи, які охоплювали більшу частину його території і виходили до Тихого океану.

Так, головним річним шляхом була річка Амур, яка впадала в північну частину Японського моря. За довжиною та розміром басейну річка Амур була однією з шести найбільших річок Азії. Площа річкової частини становила до 1 900 000 кв. км, а протяжність від злиття річки Шилки з річкою Аргун становила 2 950 км. На всій своїй протяжності річка Амур придатна для плавби річних пароплавів, а морські пароплави доходили до його крайнього порту недалеко від устя – Миколаївська. Разом з тим, за певних умов морські пароплави могли б доходити до порту Софійська, який знаходився поруч з центром Усурійськ-Приморського краю. Річка Амур проходила вздовж кордонів Амурської області та слугувала південною межею цієї області з Маньчжурією. Річка Амур, дійшовши до міста Хабаровська і прийнявши з правої сторони річку Усурі, повертала на північний схід та перетинала Усурійсько-Приморський край, тримаючи шлях до північної частини Японського моря. Таким чином, озеро Кізі, яке знаходилося між річкою Амуром і Японським морем, відділене від Японського моря лише на 13 км. Водночас, за наявності перешкоди до влиття в Японське море, річка Амур повертала на північ і вливалася в Татарський пролив, який впадав в море у тій частині, де вже мали місце впливи холодного Охотського моря, що зазвичай змушувало його бути в устю замерзлим, як у середній течії. Крім того, чимале значення мали його ліві припливи річок Зей (протяжність 640,1 км) і Бурея (протяжність 533,4 км), які були судноплавними. З правобічних припливів велике значення мала річка Сунгарі, що з'єднувала Амурські порти з містом Харбіном та річкою Усурі. Річка Амур мала велике значення, адже до проведення залізничних шляхів вона слугувала єдиним зручним шляхом для з'єднання цього краю зі світом, а тим більше набирала значення річка Амур після розвитку в краю різних галузей промислу.

Окрім залізничних та річних шляхів у краю наявні морські порти, які виходили до Тихого океану, у зв'язку з чим давали змогу провадити відносини з усіма морськими державами світу. Таким чином, Українська Далекосхідна Республіка (Зелений Клин) була приморським краєм і у цьому відношенні вона поставлена навіть у кращі умови, ніж його метрополія в Європі – Стара Україна. Всі ці морські порти знаходилися в Усурійсько-Приморському краю.

Так, найголовнішим з усіх портів була нова столиця і найбільше місто краю – Владивосток, який знаходився у заливі, що виходило з Японського моря.

У технічному відношенні успішно та функціонально збудований самий порт, а залізничний шлях підходив до води і пристосований таким чином, що перевантаження переводилося з пароплавів у вагони та навпаки, мав велику кількість складів для товарів, різних майстерень тощо.

Місто Владивосток був першим та єдиним торгівельно-промисловим містом на Далекому Сході. Так, місто Владивосток мав 97 фабрик і заводів, багато різних банків та три тисячі різних торгівельних підприємств. Головна торгівля провадилася зерновим хлібом, який переважно перевозився з Маньчжурії.

Другим за значенням був порт у обласному місті Приморщини – місто Миколаївськ, який знаходився на лівому березі річки Амуре в 37 км від її устя і був доступний для морських пароплавів.

Третім морським портом Української Далекосхідної Республіки (Зеленого Клину) був, як називали у той час, Олександрівська стійка (порт), який знаходився в північній частині Японського моря неподалік заливу Де-Кастрі навпроти острова Сахалін.

Ґрунтові шляхи малопоширені, оскільки територія краю у цілому була малонаселеною, гористою та лісною. Переважно найгіршим шляхом були ґрунтові

дороги у підгір'ї Станового хребта та інших гір, де, наприклад, навіть до деяких копалень золота можна дістатися лише пішки або верхом на конях. Природа не була такою сприятливою, а відтак людині постійно приходилося з нею боротися та лише після дуже напруженої боротьби їй удавалося це здолати. Разом з тим, були й території, де не було навіть ґрунтової дороги. Але з часом проведено багато ґрунтових доріг, які сполучали окремі заселені місця.

Висновки. Сутність вищевикладеного зводиться до висновку, що Українська Далекосхідна Республіка мала вражаючу за загальною площею територію, яка становила 1 008 000 кв. км, що більша за територію сучасної України щонайменше у півтора рази.

Кордони Зеленого Клину виглядали наступним чином. На сході – Японське море, Татарський пролив та Охотське море; на заході – адміністративний кордон між Амурською та Забайкальською областями; на півдні – річки Амур і Усурі та Японське море; на півночі – Становий хребет (гори) або адміністративний кордон між Амурською і Якутською областями, у бік сходу адміністративний кордон між Удським та Охотським округом аж до Охотського моря.

Сполучення у Зеленому Клині складалось з ґрунтових, водних (річкових і морських), залізничних шляхів.

Ґрунтові шляхи малопоширені, оскільки територія краю у цілому була малонаселеною, гористою та лісистюю.

Головним залізничним шляхом був великий європейсько-азійський шлях, а саме: Мадрид (Іспанія) – Владивосток (Зелений Клин), який був продовженням великого Сибірського шляху. Другим важним залізничним шляхом був Владивосток-Пекін, який починався від Микольськ-Усурійська та прямував до головного міста Харбіна (Маньчжурія). Саме з цього місця один шлях йшов на захід через станцію Маньчжурія та з'єднувався з Сибірською лінією, а другий – на схід до міста Порт-Артура на Жовтому морі від станції Мукден, де була окрема лінія до міста Пекіну, звідки з'єднувався з усіма залізницями Китайської держави. Відтак залізничні шляхи Зеленого Клину поєднували його з усім культурним світом.

Слід зазначити, що вдалим та вкрай необхідним сполученням Зеленого Клину були водні (річні і морські) шляхи, які охоплювали більшу частину його території і виходили до Тихого океану.

Так, головним річним шляхом була річка Амур, яка впадала в північну частину Японського моря. За довжиною та величині басейну річка Амур була однією з шести найбільших річок Азії. На всій своїй протяжності річка Амур придатна для плавби річних пароплавів, а морські пароплави доходили до його крайнього порту недалеко від устя – Николаївська. Річка Амур проходила вздовж кордонів Амурської області та слугувала південною межею цієї області з Маньчжурією. Крім того, чимале значення мали його ліві припливи річок Зея і Буря, які були судноплавними. З правобічних припливів велике значення мала річка Сунгарі, що з'єднувала Амурські порти з містом Харбіном та річкою Усурі. Отже, річка Амур мала велике значення, адже до проведення залізничних шляхів вона слугувала єдиним зручним шляхом для з'єднання цього краю зі світом, а тим більше набирала значення річка Амур після розвитку в краю різних галузей промислу.

Морські порти виходили до Тихого океану і тим самим давали змогу провадити відносини з усіма морськими державами світу. Так, найголовнішим з усіх портів була нова столиця і найбільше місто краю – Владивосток, який знаходився у заливі, що виходило з Японського моря. Сам порт збудований вдало та функціонально у технічному відношенні, а залізничний шлях підходив до води і пристосований таким чином, що

перевантаження переводилося з пароплавів у вагони та навпаки. Другим за значенням був порт у обласному місті Приморщини – місто Миколаївськ, який знаходився на лівому березі річки Амура в 37 км від її устя і був доступний для морських пароплавів. Третім морським портом Зеленого Клину був, як називали у той час, Олександрівська стійка (порт), який знаходився в північній частині Японського моря неподалік заливу Де-Кастрі навпроти острова Сахалін. Таким чином, Зелений Клин був приморським краєм і поставлений навіть у кращі умови, ніж його метрополія в Європі – Стара Україна.

Список використаних джерел

1. Charles Tilly. The Formation of national States in Western Europe / Edited by Charles Tilly; contributors, Gabriel Ardant. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1975 xiv, 711 p. URL: <https://catalogue.nla.gov.au/Record/304742> (дата звернення: 11.06.2022).
2. Чорномаз В. Зелений Клин (Український Далекий Схід). Енциклопедичний довідник. Наукове товариство українців ім. Т.Г. Шевченка. 2011. URL: <https://diasporiana.org.ua/ukrainica/zelenyj-klyn-encyklopedychnyj-dovidnyk/> (Дата звернення: 11.06.2022).
3. Світ І. Зелена Україна – країна, населення й багатства. Харбін. В рукопису. 1934-1935.
4. Кийович В. Національне відродження Зеленої України. *Океанічний збірник*. Майнц-Кастель. 1946. №1.
5. Кийович В. Літопис Зеленої України. Український Океанічний Інститут. Ч.14. Женева. 1947.
6. Світ І. Зелена Україна. Короткий історичний нарис українського політичного і громадського життя. Нью-Йорк – Шангай, 1949. URL: <https://diasporiana.org.ua/ukrainica/2285-svit-i-zelena-ukrayina/> (дата звернення: 11.06.2022).
7. Світ І. Зелена Україна (назва й межі). *На слідах*. 1954. №1.
8. Беркут П. Зелений Клин – Нова Україна. Львів, 1927.
9. Світ І. Украинский Дальний Восток. *Маньджурский вестник* (Харбин), 1934, № 4–20.
10. Нарбут С. Зелений Клин – Зелена Україна. Львів, 1937.
11. Неживий О. Сон тихоокеанського туману. *Пам'ятки України*. 1991. М. С.52-57.
12. Неживий О. На ясні зорі, на тихі води. *Україна*. 1992. № 8. С.2-3.
13. Довженок Г. Аспекти сучасного побутування українського фольклору на Далекому Сході. Фольклор українців поза межами України. К., 1992. С. 156-168.
14. Неживий О. Клином не вибити Зелений Клин. *Україна*. 1992. № 29. С.1-3.
15. Довженок Г. За піснями на Далекий Схід (експедиційні нотатки). *Українська діаспора*. К.-Чикаго. 1992. Ч.1. С. 54-63.
16. Неживий О. Далекосхідна Україна – Зелений Клин. *Пам'ятки України*. 1993, № 1-6.
17. Дем'ян Г. Зелений Клин: щоденник. *Народознавчі зошити*. Львів, 1999. №3. С. 291-317.
18. Нам И.В. Национальные меньшинства Сибири и Дальнего Востока на историческом переломе (1917-1922 гг.). Томск, 2009.

19. Юрій Глушко (Мова) – Україна Incognita. Архів оригіналу за 18 лютого 2018. URL: <https://web.archive.org/web/20180218150547/http://incognita.day.kiev.ua/yurij-glushko-mova.html>. (дата звернення: 12.06.2022).
20. Шимонович І.І. Зелений Клинь – Нова Україна. *Літературно-науковий вісник*. Львів, 1924. Книжка III-IV за березень-квітень. С. 307-322. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Shymonovych_Ioanykii/Zelenyi_Klyn_-_Nova_Ukraina_vyd_1924/ (дата звернення: 12.06.2022).
21. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. (дата звернення: 12.06.2022).

References

1. Charles, Tilly. (1975). *The Formation of national States in Western Europe* / Edited by Charles Tilly; contributors, Gabriel Ardant. Princeton, N.J.: Princeton University Press, xiv. Retrived from: <https://catalogue.nla.gov.au/Record/304742/> (accessed: 11.06.2022). (in English)
2. Chornomaz, V. (2011). *Zelenyi Klyn (Ukrainskyi Dalekyi Skhid)* [Green Wedge (Ukrainian Far East)]. Encyclopedic reference book. Scientific Society of Ukrainians named after T.G. Shevchenko. Retrived from: <https://diasporiana.org.ua/ukrainica/zelenyj-klyn-encyklopedychnyj-dovidnyk/> (accessed: 11.06.2022). (in Ukrainian)
3. Svit, I. (1934-1935). *Zelena Ukraina – kraina, naseleennia y bahatstva* [Green Ukraine – a country, population and wealth]. Harbin. In the manuscript. (in Ukrainian)
4. Kyiovych, V. (1946). Natsionalne vidrozhennia Zelenoi Ukrainy [National revival of Green Ukraine]. *Ocean collection*. Mainz-Castel, 1. (in Ukrainian)
5. Kyiovych, V. (1947). *Litopys Zelenoi Ukrainy* [Chronicle of Green Ukraine]. Ukrainian Ocean Institute, 14 Geneva. (in Ukrainian)
6. Svit, I. (1949). Green Ukraine. A short historical essay on Ukrainian political and public life. New York – Shanghai, 1949. Retrived from: <https://diasporiana.org.ua/ukrainica/2285-svit-i-zelena-ukrayina/> (accessed: 11.06.2022). (in Ukrainian)
7. Svit, I. (1954). Zelena Ukraina (nazva y mezhi) [Green Ukraine (name and borders)]. *In the footsteps*, 1. (in Ukrainian)
8. Berkut, P. (1927). *Zelenyi Klyn – Nova Ukraina* [Green Wedge – New Ukraine]. Lviv. (in Ukrainian)
9. Svit, I. (1934). Ukrainskij Dalnij Vostok [Ukrainian Far East]. *Manchurian Herald* (Harbin), 4 - 20. (in Russian)
10. Narbut, S. (1937). *Zelenyi Klyn – Zelena Ukraina* [Green Wedge - Green Ukraine]. Lviv. (in Ukrainian)
11. Nezhyvyi, O. (1991). Son tykhookeanskoho tumanu [Dream of the Pacific fog]. *Sights of Ukraine*, 52-57. (in Ukrainian)
12. Nezhyvyi, O. (1992). Na yasni zori, na tykhi vody [On clear stars, on calm waters]. *Ukraine*, 8, 2-3. (in Ukrainian)
13. Dovzhenok, G. (1992). Aspekty suchasnoho pobutuvannia ukrainskoho folkloru na Dalekomu Skhodi [Aspects of modern life of Ukrainian folklore in the Far East]. *Folklore of Ukrainians outside Ukraine*. K., 156-168. (in Ukrainian)
14. Nezhyvyi, O. (1992). Klynom ne vybyty Zelenyi Klyn [Wedge does not knock out the Green Wedge]. *Ukraine*, 29, 1-3. (in Ukrainian)

15. Dovzhenok, G. (1992). Za pisniamy na Dalekyi Skhid (ekspedytsiini notatky) [According to songs to the Far East (expedition notes)]. *Ukrainian Diaspora*. K. – Chicago, 1, 54-63. (in Ukrainian)
16. Nezhyvyi, O. (1993). Dalekoskhidna Ukraina – Zelenyi Klyn [Far Eastern Ukraine – Green Wedge]. *Sights of Ukraine*, 1-6. (in Ukrainian)
17. Demian, G. (1999). Zelenyi Klyn: shchodennyk [Green Wedge: diary]. *Ethnographic notebooks*. Lviv, 3, 291-317. (in Ukrainian)
18. Nam, I.V. (2009). *Nacionalnyie menshinstva Sibiri i Dalnego Vostoka na istoricheskoy perelome (1917-1922 gg.)* [National minorities of Siberia and the Far East at a historical turning point (1917-1922)]. Tomsk. (in Russian)
19. Hlushko, Y. – Ukraine Incognita. Archive of the original by February 18, 2018. Cited February 18, 2018. Retrived from: <https://web.archive.org/web/20180218150547/http://incognita.day.kiev.ua/yurij-glushko-mova.html>. (accessed: 12.06.2022). (in Ukrainian)
20. Shymonovych, I.I. (1924). Green Wedge - New Ukraine. *Literary-scientific bulletin*. Lviv, Book III-IV for March-April. Retrived from: https://chtyvo.org.ua/authors/Shymonovych_Ioanykii/Zelenyi_Klyn_-_Nova_Ukraina_vyd_1924/ (accessed: 12.06.2022). (in Ukrainian)
21. Constitution of Ukraine of June 28, 1996 № 254k/96-VR. Retrived from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. (accessed: 12.06.2022). (in Ukrainian)

Стаття: надійшла до редакції 13.06.2022

прийнята до друку 11.07.2022

The article: is received 13.06.2022

is accepted 11.07.2022

Бібліографія: Гуменюк В. В. Загальні відомості про територію Української Далекосхідної Республіки. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького: Журнал. Серія Право*. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2022. Вип. 14 (26). С. 73-81. DOI: 10.33098/2078-6670.2022.14.26.73-81.

